

WOJEWODA WIELKOPOLSKI
PS-III.431.14.2023.4.3.6.8

Poznań, 25 października 2023 r.

Siostra
Katarzyna Machut
Dyrektor
Domu Opiekuńczo-Wychowawczego dla
Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej

ul. Piątkowska 148
60 – 650 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	<p>Kontrola w trybie uproszczonym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).</p> <p>Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą.</p> <p>Zakres kontroli obejmuje zbadanie realizacji wybranych zadań Jednostki wynikających z ww. ustawy, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 26 września 2023 r., znak: KN-II.0030.210.2023.1 i z 13 października 2023 r., znak: KN-II.0030.222.2023.1.</p> <p>Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.</p>
Jednostka kontrolowana	<p>Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej z siedzibą pod adresem: ul. Piątkowska 148, 60-650 Poznań, w dalszej części dokumentu określany także w skrócie: „Placówką”, „DOW” lub „Jednostką”.</p>
Kontroler/ Kontrolerzy	<p>Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:</p> <ul style="list-style-type: none">- Anna Kościańska – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu inspektorów,- Katarzyna Brzóska – inspektor wojewódzki,- Edyta Kita – starszy specjalista,- Grzegorz Przymus – starszy specjalista. <p>Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.</p>
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	<p>Czynności kontrolne w siedzibie Placówki przeprowadzone były w dniach 2 i 5 października 2023 r.</p>
Kierownik jednostki kontrolowanej	<p>Siostra Katarzyna Machut, Dyrektor Domu Opiekuńczo-Wychowawczego dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej.</p>

(akta kontroli: str. 1-6)

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazują niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola w trybie uproszczonym została zarządzona w związku z uzyskaniem informacji z Biura Rzecznika Praw Dziecka z 22 września 2023 r., dotyczących nieprawidłowości w ww. Placówce. Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- przeprowadzono rozmowę z Dyrektorem Placówki – s. Katarzyną Machut,
- przeprowadzono rozmowy z wychowankami Placówki oznaczonymi symbolami : „A”, „B”, „C”, „D”, „E”, „F”, „G” i „H”,
- przeprowadzono oględziny Placówki w zakresie sprawdzenia nieprawidłowości ujawnionych w piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka.

(akta kontroli: str. 7 – 10)

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Domu Opiekuńczo-Wychowawczego dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej z siedzibą w Poznaniu zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **negatywnie**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Organem prowadzącym ww. Placówkę jest Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej. Jednostka funkcjonuje na podstawie zezwolenia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 30 grudnia 2010 r., znak: PS.II-5.90115-15/10, zmienionego decyzją z dnia 18 sierpnia 2016 r., znak: PS-II.9423.4.4.2016.7, zmienioną decyzją z dnia 17 sierpnia 2021 r., znak: PS-III.9423.5.2021.5, na czas nieokreślony, na prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą: Dom Opiekuńczo – Wychowawczy dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej z siedzibą pod adresem: ul. Piątkowska 148, 60-650 Poznań, z liczbą 14 miejsc.

Standardy opieki i wychowania oraz zaspokajanie potrzeb dziecka i respektowanie jego praw

1. Oględziny obiektu

Podczas kontroli dokonano oględzin obiektu Placówki. W trakcie czynności kontrolnych sporządzono „Protokół oględzin”, który został zaakceptowany i podpisany przez s. Dyrektora

Placówki i stanowi załącznik do niniejszego wystąpienia. Stwierdzono, że powierzchnie ścian w niektórych pomieszczeniach są brudne i odrapane, wymagają odmalowania. Zauważono ubytki płytek podłogowych, wystającą listwę przypodłogową, wyrwane gniazdko elektryczne, nieoznaczone uskoki w podłogach korytarzy. W oknach odnotowano brak klamek a także metalowe zasuwy uniemożliwiające otwarcie okien. W drzwiach jednego z pokoi mieszkalnych był uszkodzony zamek i luźna klamka. S. Dyrektor poinformowała, że w DOW trwają remonty i sukcesywnie kolejne pomieszczenia są odnawiane.

W czasie oględzin, inspektorzy stwierdzili, że w łazienkach ze ścian odpadała farba a na suficie widoczne były zacieki i wilgoć. W drzwiach do kabin WC brakowało uchwytów i były uszkodzenia w postaci dziur. Łazienki nie są zamykane na zamek. W jednej kabine WC brakowało żarówki. Jak wyjaśniła s. Dyrektor: *„Mieliśmy problemy z pocięciami dziewcząt. Podczas toalety staramy się być w pobliżu, by reagować. Nie pozwalamy mieć maszynek do golenia w pokoju. Wychowanki przychodzą do wychowawcy po nie by skorzystać. Wtedy wiemy, że jest niebezpieczeństwo i staramy się być w pobliżu”*. Z przekazanych informacji wynika, że w tym samym czasie z łazienki korzysta często kilka wychowanek jednocześnie, np. gdy jedna korzysta z prysznica, druga z toalety, kolejna myje zęby. Oględziny wykazały, że prysznice są wyposażone w zasłone prysznicową. Poza przestrzenią prysznica, w części otwartej łazienki znajdują się wieszaki, na których wychowanki wieszają swoje rzeczy i ręczniki na czas kąpieli. Oznacza to, że po zakończeniu kąpieli muszą sięgać po swoje rzeczy z miejsca, gdzie przebywają inne wychowanki. Zatem w badanym obszarze Placówka funkcjonuje **niezgodnie z § 18 ust. 3 pkt 2 ww. rozporządzenia**.

W kuchni w lodówce, zamrażalniku oraz szafkach kuchennych przechowywano przeterminowaną żywność, natomiast w jadalni znajdował się brudny toster, a podłoga wymagała odświeżenia. Powyższe jest **niezgodne z § 18 ust. 3 pkt 4 ww. rozporządzenia**.

(akta kontroli: str. 11 – 20)

2. Wychowankowie umieszczeni w Placówce

Na potrzeby kontroli s. Dyrektor przedłożyła tabelę zawierającą informację o wychowankach przebywających w DOW od początku okresu kontroli do 2 października 2023 r.

Z analizy tabeli wynika, że na dzień sporządzenia tabeli, tj. 2 października 2023 r., w DOW przebywało 14 dziewcząt, w tym: 2 w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, 1 w młodzieżowym ośrodku socjoterapii i 1 była urlopowana do matki.

(akta kontroli: str. 21 – 26)

3. Zapewnienie zaspokojenia potrzeb wychowanków

W trakcie kontroli, tj. 5 października 2023 r. zostały przeprowadzone z dziećmi „A”, „B”, „C”, „D”, „E”, „F”, „G” i „H” indywidualne rozmowy, z których sporządzono zapisy. Podczas rozmów, każda z dziewcząt została zapytana, o sposób zapewniania przez Placówkę wybranych potrzeb wymienionych w § 18 ust. 1 ww. rozporządzenia:

(akta kontroli: str. 27-47)

1. *wyżywienia dostosowanego do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia* – dzieci mają zaplanowane 5 posiłków dziennie. Większość wychowanek w rozmowach poinformowała, że posiłki im smakują, a ich ilość jest wystarczająca. Zdarza się, że w ramach podwieczorku wychowanki jedzą słodycze przyniesione im przez rodziców lub kogoś bliskiego, zamiast tych przewidzianych w jadłospisie. Jak wyjaśniła s. Dyrektor: „Jeżeli mają słodycze od rodziców, staramy się kontrolować ilość spożywanych słodyczy. Wtedy jedzą swoje słodycze zamiast podwieczorku, gdy w ramach niego również są słodycze, by zjedzona ilość im nie zaszkodziła”. Wskazać należy, że słodycze stanowiące prywatną własność wychowanek są przechowywane u wychowawców i to oni wydają je dzieciom. Wychowanki poinformowały, że zdarza się, że produkty, które otrzymują w ramach posiłku są stare i przeterminowane. Podczas oględzin Placówki inspektorzy, stwierdzili, iż w szafkach kuchennych, lodówce i zamrażalniku znajdowały się znaczne ilości produktów przeterminowanych. Zastrzeżenia budził też sposób przechowywania niektórych produktów.

Zatem Placówka działa **niezgodnie z § 18 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia;**

(akta kontroli: str. 11-20, 27-51, 54-56)

2. *zaopatrzenia w produkty lecznicze* – wychowanki uczestniczące w indywidualnych rozmowach podały, że dostają leki. Podczas kontroli stwierdzono, że dziewczęta mają zapewnione leki, zarówno te zapisane przez lekarza, jak i doraźne w razie potrzeby. Jednak znaczna część przechowywanych leków była przeterminowana. Leki z ograniczonym terminem przydatności po otwarciu, nie miały zaznaczonego terminu ich otwarcia. Część leków przechowywana była w pokoju wychowawców, w szafce, która nie była zamykana na klucz. Pozostałe leki – po byłych wychowankach lub nie zużyte do końca, były przechowywane w szafce zamykanej na klucz, w magazynie na dodatkową odzież. Jak podała s. Dyrektor niewykorzystane leki są przechowywane w DOW na ewentualność, gdyby innej wychowance lekarz przepisał te same leki. W lodówce, w kuchni ogólnodostępnej, były przechowywane leki przeciwzakrzepowe. Biorąc pod uwagę powyższe, w badanym obszarze Placówka działa **niezgodnie z § 18 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia;**

(akta kontroli: str. 11-20, 27-47)

3. *wyposażenia w:*

a) *odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb* – wychowanki podały, że są wyposażane w odzież, obuwie i bieliznę. Kiedy potrzebują ubrań bądź bielizny, dostają pieniądze na zakupy, muszą udokumentować zakup fakturą. Ponadto, dostają ubrania używane, w dobrym stanie z tzw. „garderoby”. W rozmowach z inspektorami dziewczęta podnosiły, że nie mogą się ubierać tak, jak one chcą, dotyczy to zarówno bielizny osobistej, jak i odzieży, zwłaszcza jeansów „z dziurami”, krótkich spódnic i „crop topów”. S. Dyrektor odniosła się do zgłaszanych przez dziewczęta problemów i wyjaśniła, że „nie mogą chodzić w zbyt krótkich sukienkach i na ramiączkach do szkoły. Nie może być widać brzucha i bielizny. W topach mogą chodzić na plażę, lub na takie okazje. Staramy się by co jakiś czas

ubierały spódniczki, by podkreślić wagę wydarzenia. Od pewnego czasu mogą nosić spodnie z dziurami, ale z wycuciem. Staramy się nauczyć ich skromności. Chcemy by strój był stosowny do okazji". Część wychowanek potwierdziła, że od niedawna mogą nosić spodnie „z dziurami”, ale nie powinno ich być więcej niż trzy i w niewielkim rozmiarze. Wychowanki zgłosiły, że nie mogą w Placówce posiadać prostownicy do włosów i lokówki. Są one zabrane i złożone w depozycie. Dziewczęta zgłaszają, że w Placówce muszą mieć związane włosy, nie mogą ich prostować ani mieć rozpuszczonych.

b) środki higieny osobistej – dziewczęta podały, że posiadają niezbędne środki higieniczne, które otrzymują w Placówce, zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. Wychowanki część kosmetyków przywożą z domu, zwłaszcza kosmetyki do makijażu, których w DOW nie otrzymują i które są im zabierane i przechowywane w depozycie. Wychowanki dostają je wtedy, gdy chcą się pomalować wychodząc do szkoły. Wychowanki uczące się w szkołach ponadpodstawowych mają prawo do lekkiego makijażu poza Placówką. W Placówce nie mogą się malować. Podają, że po powrocie do DOW muszą makijaż zmywać. Wychowanki zgłosiły, że niektóre kosmetyki, które otrzymują są przeterminowane, co zostało potwierdzone przez inspektorów podczas oględzin obiektu.

Placówka działa **niezgodnie z § 18 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia;**

(akta kontroli: str. 11-20, 27-47, 52-56)

4. kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dzieci od 5 roku życia, której wysokość, nie niższą niż 1% i nie wyższą niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy, ustala co miesiąc dyrektor placówki opiekuńczo - wychowawczej (...) – zasady przyznawania kieszonkowego określa *Regulamin kieszonkowego*. Regulaminy kieszonkowego w DOW są sporządzane na dany rok szkolny. Podstawa prawna podana w Regulaminach jest nieaktualna. Treść przedłożonych Regulaminów z 31 sierpnia 2022 r. i z 31 sierpnia 2023 r. jest **niezgodna z § 18 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia:**

- z punktu 3 wynika, że kieszonkowe jest deponowane w sekretariacie DOW, tymczasem zgodnie z ww. przepisem powinno być przekazane dziecku do własnego dysponowania,
- w punkcie 6 zapisano, że kieszonkowe wypłaca się na „*pisemną prośbę [wychowanki] do Dyrektora*”, tymczasem prawo do kieszonkowego jest obligatoryjne a uzyskanie kieszonkowego nie wymaga wniosku,
- w punkcie 7 zapisano, że wychowanki, które przebywają na długotrwałej ucieczce tracą w tym czasie prawo do kieszonkowego, tymczasem ww. przepis nie daje możliwości czasowego wstrzymania prawa dziecka do kieszonkowego, gdy jest on wychowankiem Placówki niezależnie od jego funkcjonowania i miejsca faktycznego pobytu.

Analiza list wypłat kieszonkowego wykazała, że wychowanki mają przyznaną raz w miesiącu kwotę 30 złotych. Kieszonkowe nie jest zróżnicowane ze względu na wiek, poziom kształcenia czy funkcjonowanie w DOW. Wychowanki przebywające na co dzień w Placówce potwierdzają odbiór kieszonkowego podpisem na liście, ale z list nie wynika kiedy wychowanki tego potwierdzenia dokonały. Na listach wypłat kieszonkowego za grudzień 2022 r. i styczeń 2023 r. przy nazwiskach dwóch wychowanek widnieje kwota 0,00 zł, a zamiast podpisu znajduje się u jednej z wychowanek adnotacja „urlopowana”, przy drugiej „ucieczka”.

Listy wypłat kieszonkowego za miesiące lipiec i sierpień 2023 r. inspektorzy otrzymali dwukrotnie, pierwszy raz potwierdzone za zgodność z oryginałem podpisane przez s. Dyrektora 2 października 2023 r., drugi raz 4 października 2023 r. We wcześniejszych wersjach dokumentów brakuje po 5 podpisów wychowanek. Natomiast późniejsze wersje dokumentów uzupełnione zostały o odpowiednio 5 i 5 podpisów wychowanek. W żadnych z wersji dokumentów nie ma daty dokonania podpisu. Jedynie na podstawie poświadczenia zgodności z oryginałem s. Dyrektora można wnioskować, że listy zostały podpisane przez wychowanki między 2 a 4 października 2023 r., czyli w trakcie trwania czynności kontrolnych. Wcześniejszy brak podpisów i ich późniejsze uzupełnienie, budzi wątpliwości co do faktycznej wypłaty kieszonkowego wychowankom za miesiąc lipiec i sierpień 2023 r. Na liście za wrzesień 2023 r. przy nazwisku jednej z wychowanek zapisano „szpital/urlopowana”. Dokument nie zawiera informacji czy dziecko otrzymało środki. Wychowanki przebywające na co dzień poza DOW otrzymują pieniądze przekazem pocztowym lub odbierają je osobiście podczas pobytu w Placówce. Zarówno przykładowe potwierdzenia przekazów pocztowych, jak i oświadczenie wychowanki o odbiorze środków wykazały, że pieniądze są im przekazywane łącznie za kilka miesięcy jednocześnie, a więc nie otrzymują kieszonkowego raz w miesiącu.

Podczas rozmów wychowanki poinformowały, że podpisują listy kieszonkowego, ale pieniędzy nie otrzymują. Są one deponowane u wychowawców. Gdy wychowanki chcą pobrać jakąś kwotę ze swojego kieszonkowego, składają wniosek z prośbą o wypłatę żądanej kwoty. Następnie muszą przedłożyć paragony, z których wynika, na co wydały gotówkę. Gdy nie przedłożą paragonów, muszą się z tego tłumaczyć. Jedynie w przypadku zakupów dokonywanych w szkolnych automatach lub sklepikach nie muszą okazywać paragonu. Resztę pieniędzy powinny ponownie przekazać do depozytu DOW. Praktykę tą potwierdzają przedłożone przez s. Dyrektora przykładowe wnioski o wydanie kieszonkowego, w którym wychowanki proszą o wypłatę konkretnej kwoty ich kieszonkowego przechowywanego i zobowiązują się, do okazania paragonu za dokonane zakupy. Powyższą praktykę potwierdziła podczas rozmowy s. Dyrektora: *„Dziewczyny nie dostają pieniędzy do ręki, tylko zostają one zdeponowane u s. (...). Były kradzieże, stąd taka decyzja. Gdy potrzebują składają wniosek na konkretną kwotę, z podaniem celu. Powinny okazać się paragonem, ale nie ponoszą konsekwencji za jego brak. Zdarza się, że dziewczyna mimo umowy nie przyjedzie odebrać pieniędzy i wówczas pieniądze są sumowane i przekazywane gdy ponownie przyjedzie z MOW-u”*. Analiza powyższego materiału kontrolnego wykazała, że wychowanki nie otrzymują kieszonkowego do

własnego dysponowania, nadto niektóre wychowanki nie otrzymują kieszonkowego wcale lub otrzymują je w odstępach dłuższych niż miesiąc.

Powyższe jest **niezgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 ww. rozporządzenia;**

(akta kontroli: str. 16-20, 27-47, 57- 88)

5. *dostępu przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów - podczas rozmów indywidualnych, wychowanki podały, że po kolacji nie mogą już jeść, zdarza się, że czasem wychowawca pozwoli. Pić mogą. Potwierdziła to s. Dyrektor podczas rozmowy: „Zdarzają się sytuacje, że dziewczyny jedzą po kolacji. Staramy się ograniczać im jedzenie. Często nie jedzą kolacji, a później chcą jeść. Są osoby, które nie chcą jeść w czasie posiłku ze wszystkimi. Staramy się by posiłek wszyscy jedli razem. Wyjątek stanowią dziewczyny, które później wracają ze szkoły. Wtedy jedzą po powrocie. Zdarza się, że dziewczyny chcą jeść przed snem. Niektórzy mają problem ze zbyt dużym łaknieniem, napychają się. To pewnie wynika z przeżyć. Potrafią zjeść ogromne porcje, gdy coś lubią, a później mówią, że brzuch je boli. Musimy im ograniczać jedzenie. Starsze gonią też młodsze, bo później brudzą. Staramy się by nie napychały się przed snem. Czasem proponujemy jogurt, by lepiej im się spało.”* Kwestia „zajadania” niekorzystnych przeżyć psychicznych winna być w przypadku konkretnych wychowanek przepracowana podczas terapii psychologicznej, również chęć wprowadzenia zasad racjonalnego spożywania posiłków powinna być poprzedzona spotkaniami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki zdrowego żywienia, nie może natomiast przekładać się na brak dostępu przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów dla wszystkich wychowanek Placówki.

Placówka działa **niezgodnie z § 18 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia;**

(akta kontroli: str. 16-20, 27-47)

6. *uczestnictwa, w miarę możliwości, w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych – wychowanki podały, że korzystają z zajęć poza Placówką, jest to np.: jazda konna, tańce czy też piłka nożna. W Placówce również są organizowane zajęcia dodatkowe zgodne z zainteresowaniami wychowanek, np. zajęcia plastyczne, relaksacyjne. Organizowane są konkursy plastyczne z nagrodami. Działania Placówki są **zgodne z art. § 18 ust. 1 pkt 12 ww. rozporządzenia.***

Dwie wychowanki poinformowały, że nie uzyskały zgody na zaproponowane przez siebie zajęcia dodatkowe. Jak wyjaśniła s. Dyrektor, problem nieuczestniczenia w zajęciach dodatkowych przez starsze wychowanki wynika z ich planu lekcji i praktyk, które uniemożliwiają im podjęcie aktywności, które je interesują.

(akta kontroli: str. 11-20, 27-47,89, 90)

W kwestii zapewnienia dzieciom prawa do kształcenia i ochrony przed poniżającym i traktowaniem

Wychowanki podczas indywidualnych rozmów z inspektorami poinformowały, że ze względu na przeciążenie innymi obowiązkami na terenie DOW, tj. dyżurami i pracami porządkowymi nie mają wystarczająco dużo czasu i sił na naukę.

Dziewczęta poinformowały też, że ze względu na ograniczony dostęp do telefonów, nie mają bieżącego dostępu do Librusa oraz komunikatorów, na których koledzy i koleżanki z klasy przekazują sobie informacje na temat zadań domowych, sprawdzianów i kartkówek oraz zmian w planie lekcji. Wychowanki informowały, że czują się wykluczone z grupy klasowej i wstydzą się przyznać, że nie mają dostępu do telefonów. Brak dostępu do telefonów na terenie DOW oraz rodzaj konsekwencji w postaci dodatkowych obowiązków np. posprzątania potwierdziła s. Dyrektor w rozmowie. Z uwagi na fakt powszechnego stosowania przez szkoły komunikatorów i aplikacji do przekazywania ważnych informacji dotyczących nauki, ograniczanie dostępu do telefonów może wpływać na jakość nauki wychowanek i ich relacje szkolne.

Powyższe jest **niezgodnie z art. 4 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 16-20, 27-47)

Podczas rozmowy s. Dyrektor poinformowała, że w DOW zdarzają się przeszukania pokoi wychowanek: *„Jeżeli coś zginie przeszukujemy pokój. Po powrocie ze szkoły dziewczyny mają sprawdzane plecaki, by sprawdzić czy nie wnoszą czegoś niedozwolonego. Przez okres mojego pobytu raz znalazłyśmy papierosa elektronicznego. Wcześniej były sytuacje, że dziewczyny wносиły narkotyki. Mają świadomość, że są kontrolowane.”*

Podczas oględzin obiektu inspektorzy zwrócili uwagę na fakt, iż w jednej z łazienek na I piętrze, na ścianie przed prysznicem znajdowała się kartka zatytułowana: *„Zasady higieny X.X.”*, podpisana przez wychowankę i opatrzona datą 1 lipca 2021 r. Kartka znajdowała się w miejscu ogólnodostępnym, a z jej treścią mogły zapoznać się wszystkie wychowanki. Ponadto wychowanka, której zasady dotyczą nie przebywa na co dzień w DOW więc tym bardziej niezrozumiałą jest sens umieszczania tych *Zasad* w takim miejscu.

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).

Zarówno sporządzenie, a następnie umieszczenie w miejscu ogólnodostępnym ww. zapisów, jak i działania z nich wynikające, są poniżające dla wychowanki i naruszają jej godność.

Powyższe jest **niezgodnie z art. 4 pkt 9 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 11-20)

Działania Placówki na rzecz utrzymywania przez dziecko kontaktów z rodziną i innymi osobami bliskimi

Urlopowania wychowanek odbywają się w czasie dłuższych przerw od nauki szkolnej, np. wakacje, ferie, przerwa świąteczna. W trakcie roku szkolnego wychowanki średnio 3 razy w miesiącu mają „przepustki”, zgodnie z przedstawionym rodzicom harmonogramem. Odbywają się one w niedzielę w godzinach 10.00-18.00. Każdorazowo dziewczęta są odbierane z Placówki przez rodzica lub upoważnioną osobę pełnoletnią, którzy przed zabraniem dziecka podpisują oświadczenie o urlopowaniu. W przypadku braku „przepustki” wychowanki w tych godzinach mogą być odwiedzane przez rodziców i inne osoby, na wizyty

których rodzice wyrazili zgodę. Osoby niepełnoletnie na odwiedzin mogą przychodzić wyłącznie pod opieką osób dorosłych. Inspektorzy pozyskali informacje, że koleżanki i koledzy, czy też „chłopak” nie mogą odwiedzać dziewcząt w Placówce. W wyjątkowych sytuacjach dni i godziny przepustek oraz odwiedzin mogą być indywidualnie zmienione za zgodą s. Dyrektor DOW, np. urodziny, uroczystości rodzinne. Poza tymi sytuacjami nie ma odwiedzin w inne dni. Jak podała s. Dyrektor: „W tygodniu nie ma czasu na odwiedzin, niektórzy rodzice się domagają, ale informujemy, że nie a takiej możliwości. Dziewczyny mają naukę i zajęcia dodatkowe, kółka zainteresowań. Musimy mieć możliwość pracy z dzieckiem np. logopeda, psycholog, pedagog.”

W jedną niedzielę w miesiącu wychowanki zostają w Placówce, w tym dniu nie ma też odwiedzin. Ten dzień ma na celu integrację wychowanek. Zaplanowane są wspólne wyjazdy i atrakcje na terenie Domu.

Dziewczęta w rozmowach zgłaszały potrzebę częstszego wychodzenia poza Placówkę oraz urlopowania na cały weekend a nie tylko na 8 godzin w niedzielę i częstsze odwiedzin w DOW – również w dni powszednie.

Z ustaleń kontrolnych wynika, że czas przepustek bywa krótszy niż przewidziany w *Informacji dla rodziców*. Jak wyjaśniła s. Dyrektor skrócenie czasu wynika z decyzji rodziców, którzy nie zawsze mają tyle czasu, aby wziąć dziecko na 8 godzin.

Z informacji uzyskanych od dziewcząt wynika, że czas urlopowania jest im skracany, za drobne przewinienia. Była to jedna z form konsekwencji jakie dziewczęta ponosiły. Podczas rozmowy s. Dyrektor przyznała, że „raz zdarzyło się, że urlopowanie było odwołane dla wychowanki, która nie chciała się uczyć. Po jednym odwołaniu przepustki zaczęła się uczyć”. Działanie Placówki w tym zakresie uznać należy za **niezgodne z art. 4 pkt 1 i 3 ww. ustawy**.

W dni powszednie wychowanki nie mają możliwości samodzielnego wychodzenia poza teren Placówki, praktykuje się jedynie wyjścia na boisko całą grupą w obecności wychowawcy lub do sklepu. Wychowanki mają ograniczone możliwości kontaktu z koleżankami ze szkoły poza terenem DOW, mają średnio godzinę na powrót ze szkoły. Dzieci mają ograniczoną możliwość kontaktu z osobami dla nich ważnymi i bliskimi, np. chłopakiem. Zatem działanie Placówki w zakresie dotyczącym zaspokajania niezbędnych potrzeb, w szczególności społecznych i emocjonalnych dzieci oraz w zakresie umożliwiania przez Placówkę kontaktów dzieci z innymi osobami bliskimi, jest **niezgodne z art. 93 ust. 4 pkt 1 i 3 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 16-20, 27-47, 91-92)

Mając na uwadze analizę zebranego materiału kontrolnego, stwierdzić należy, że wszystkie nieprawidłowości wykazane w piśmie Rzecznika Praw Dziecka, potwierdziły się podczas kontroli.

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu do „Zeszytu kontroli” pod nr 14.

IV. Uwagi i wnioski.

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. podjąć działania mające na celu umożliwienie starszym wychowankom uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno – sportowych zgodnie z ich zainteresowaniami,
2. rozważyć dopuszczenie większej dowolności stroju i wyglądu wychowanek z uwzględnieniem zasad i wartości przekazywanych w Placówce,
3. rozważyć zróżnicowanie kieszonkowego dla wychowanek uwzględniając faktyczne potrzeby dzieci oraz cel kieszonkowego, jakim jest nauka gospodarowania środkami pieniężnymi.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań określonych w ww. ustawie, zalecam:

1. **zapewnić wychowankom odpowiednie warunki socjalno – bytowe**, zgodnie z § 18 ust. 3 pkt 2 i 4,
2. **zapewnić każdemu dziecku dostęp do wyżywienia dostosowanego do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia**, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia,
3. **zapewnić każdemu dziecku zaopatrzenie w produkty lecznicze**, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia,
4. **zapewnić każdemu dziecku wyposażenie w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku oraz środki higieny osobistej**, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia,
5. **dostosować treść Regulaminu Kieszonkowego i wypłacać każdemu dziecku kwotę do własnego dysponowania**, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt. 8 ww. rozporządzenia,
6. **zapewnić każdemu dziecku dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów**, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia,
7. **przestrzegać prawa dziecka do kształcenia**, zgodnie z art. 4 pkt 5 ww. ustawy,
8. **przestrzegać prawa dziecka do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem**, zgodnie z art. 4 pkt 9 ww. ustawy,
9. **przestrzegać prawa dziecka do kontaktu z rodziną**, zgodnie z art. 4 pkt 1 i 3 ww. ustawy,
10. **zapewnić każdemu dziecku opiekę i wychowanie oraz zaspakajanie jego niezbędnych potrzeb**, zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 1 i 4 ww. ustawy.

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Domu Opiekuńczo – Wychowawczego dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 12 stron.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
(-) Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Dokument sporządziła:
Anna Kościańska
Inspektor wojewódzki
12 grudnia 2023 r.